

Logică, știință și spiritualitate (Logic, science and spirituality)

GHEORGHE BOLDUR-LĂȚESCU

Academia de Studii Economice București, Piața Romană nr. 6, sector 1

Almost every single great thinker reached the conclusion that science and religious beliefs must coexist. The purpose of this article is to draw a modest view regarding the way scientists tackle religious faith.

Keywords: Logic, Science, Spirituality.

În numărul 4 din anul 2012, în „*Revista de Politica Științei și Scientometrie*”, a apărut articolul „*Știința și credințele religioase*” în care am exprimat modestele mele opinii privind relația dintre două probleme fundamentale ale contemporaneității.

În numărul 2 din anul 2013 ale aceleiași reviste, distinsul cercetător timișorean, Zeno Simon, a reluat subiectul din alt punct de vedere al analizei relației dintre știință și credințele religioase. Importanța acestei probleme a determinat ca, de-a lungul anilor, spirite strălucite, cum ar fi: Pascal, Kant, Leibnitz, Einstein și mulți alții să o abordeze cu înțelepciune și profund respect. Cvasiunanimitatea acestora a ajuns la concluzia că știința și credințele religioase trebuie să coexiste în efortul pentru devenirea intelectuală și spirituală a umanității.

În anul 1993, vizitând centrul de la Ernice-Italia consacrat fizicii solidului, regretatul Papa Ioan Paul al II-lea a declarat: „Știința și Credința sunt deopotrivă daruri de la Dumnezeu” („*Scienza e Fede sono entrambe doni di Dio*”), iar „Omul poate pieri prin efectul tehnicii, ce el însuși a dezvoltat-o și nu prin adevărurile pe care le descoperă prin cercetarea științifică” („*L'uomo puo perire per effecto della tecnica che egli stesso sviluppa, non della verita che egli scopre mediante la ricerca scientifica*”).

În perspectiva opiniei majoritare privind coexistența științei cu credința, se naște însă o nouă problemă: care este modalitatea prin care omul de știință abordează credința?

În rândurile care urmează, vom încerca să ne oprim, cu cuvenită modestie, asupra acestei probleme turburătoare.

Există 3 moduri de abordare a credinței de către omul de știință și de către intelectuali, în general:

1. preluarea recomandărilor dogmatice fără o reflecție atentă asupra sensului profund pe care le

cuprind acestea. Unii intelectuali fideli învățăturii „crede și nu cerceta” merg până acolo, încât consideră actul credinței ca fiind în afara rațiunii, o stare specifică legăturii dintre om și divinitate;

2. intelectualii credincioși primesc și aplică, cu devotament, învățăturile creștine, dar nu-și refuză posibilitatea de a reflecta asupra semnificațiilor logice, morale și psihologice ale acestora;

3. unii intelectuali se proclamă creștini, dar sunt, în realitate, indiferenți față de dogmele credinței și consecințele acestora pentru viață. Lăsând la o parte al treilea mod de comportament, care reprezintă, în fond, o falsă atitudine creștină, să ne oprim asupra primelor două.

Idea credinței, ca fiind în afara rațiunii, este susținută, adesea, de preoți în predicile lor. Există și unii teologi și filosofi care adoptă acest punct de vedere. Aceste idei contravin unuia din principiile fundamentale ale logicii, care stă la baza oricărei posibilități de comunicare între oameni: „Principiul noncontradicției”. Acest principiu stipulează că un anumit enunț nu poate coexista împreună cu negarea sa. Comunicarea verbală sau prin scris folosește instrumentul limbajului natural care este, prin excelență, o construcție logică. Dacă nu ar fi așa, orice contact coerent între oameni n-ar fi posibil. Ori afirmația nonraționalității se referă la limbajul verbal, sau scris, deci printr-un instrument logic. Rezultă că se utilizează metode logice pentru a se demonstra că actul credinței este în afara logicii. Contradicția este evidentă și putem conchide că, în realitate, se utilizează metode logice pentru a realiza legătura dintre om și divinitate. Deci, a crede, nu înseamnă că lăsăm rațiunea de-o parte, dimpotrivă, că o folosim ca un instrument dăruit omului de Creator.

Așadar, a doua certitudine față de actul credinței pe care omul de știință și, în general, intelectualul o

poate avea, constă în receptarea cu ajutorul logicii a învățăturilor creștine.

Există printre acestea unele, ce trebuie interpretate metaforic (Sfânta Scriptură abundă în metafore, de exemplu, pildele Mântuitorului care sunt admirabile metafore pe înțelesul oamenilor simpli), cum ar fi timpul scurs de la facerea lumii.

Știința a dovedit că acesta se măsoară în miliarde de ani și nu în câteva mii, cum scrie în Sfânta Scriptură. Intelectul înțelept va interpreta fiecare din cele șapte zile ale Facerii ca fiind metafore ce exprimă miliarde de ani. Similar, contradicția dintre creaționism și evoluționism este doar aparentă, fiindcă cele șase zile ale creației respectă, în linii mari, teoriile darwiniste privind evoluția.

Relația dintre destinul oamenilor și liberul arbitru al acestora (una dintre problemele de mare finețe în scrierile dogmatice) se poate corela, necontradictoriu, cu ultimele descoperiri privind amprenta genetică a indivizilor și rolul important, pe care-l are capacitatea de decizie a acestora. Se pot da numeroase alte exemple în care „contradicțiile” dintre învățăturile creștine și știință sunt doar aparente.

Există, însă, anumite limite prin care oamenii de știință au libertatea să intervină asupra învățăturilor fundamentale ale Creștinismului.

În primul rând, este vorba despre credința în facerea lumii de către Creator.

În cel de-al doilea rând, este devotamentul pentru învățăturile lui Iisus privind dragostea dintre oameni, bunătatea etc.

În al treilea rând, se vorbește despre convingerea că există viața veșnică spre care trebuie să tindem prin faptele noastre pământești. În anii de după 1990, unii intelectuali, eliberați de teroarea ideologică a regimului comunist, s-au reîntors spre spiritualitate. Majoritatea acestora au mers pe calea spiritualității creștine autentice. Din păcate, alții au căzut în capcana pseudospiritualității: superstiții, magie, horoscoape, teorii bizare despre popularea Terrei cu oameni veniți din alte galaxii, spiritism etc. De regulă, acest tip de convingeri sunt lansate de pseudo-teoreticieni cu scopuri comerciale, fiind apreciate ca urmare a nevoii de senzațional, prezente în mentalul opiniei publice.

X

X X

Omul de știință, intelectualul, în general, are datoria să folosească, din plin, imensul „dar” pe care ni l-a dat Creatorul: gândirea logică și rațională. Cu ajutorul acestora, putem investiga și înțelege multe din tainele universului și, în același timp, putem tinde spre spiritualitatea ce face legătura cu lumea metafizică.

Voltaire, pe patul de moarte, a spus memorabilele cuvinte: „*Il n'y a pas d'horloge sans horloger*” („Nu există ceasornic fără ceasornicar”).

Autor corespondent: abalutaem@yahoo.com